

Ball del Ciri

Castellterçol

Ubicació

Comarca: Moianès
Lloc/Adreça: Plça. Vella, s/n.
Alçada: 726 m

Coordenades:

Latitud: 41.75148
Longitud: 2.12056
UTM Est (X): 426884
UTM Nord (Y): 4622558

Classificació

Número de fitxa: 08064-157
Àmbit: Patrimoni immaterial
Tipologia: Música i dansa
Estil / època: Contemporani Popular
Segle: XVIII-XX
Estat de conservació: Bo
Protecció: Inexistent
Accés: Fàcil
Ús actual: Cultural
Titularitat: Pública
Fitxes associades:
[Dansa de Castellterçol](#)
Autoria de la fitxa: Virgínia Cepero González
Data de registre de la fitxa: dt., 10/12/2019 - 01:00

Descripció

La Dansa de Castellterçol i el Ball del Ciri es ballen a la plaça Vella, davant l'ajuntament, durant la Festa Major, el diumenge al migdia i el dilluns següent a la tarda.

Es tracta d'un ball de sis parelles que consta de vàries parts diferenciades, amb tirades de música de 3 o de 6 que es van repetint; només interrompudes pel so d'un flabiol.

Durant les 3 primeres tirades, les parelles fan passeig fins a tancar una rodona; els nois duen el barret en mà i les tres primeres balladores duen l'almorratxa i el ciri. Al primer toc de flabiol, la noia passa al darrera del noi.

A les següents 3 tirades, s'inicia el "passeig d'un", noi al davant i les balladores al darrera, amb fila índia. Quan s'acaba el passeig, sona el flabiol, i el noi es gira de cara la noia, saluda la seva parella i es posa el barret.

Durant les següents 3 tirades, les parelles fan les espolssadetes, entrant i sortint de la rotllana, acabant amb una volta amb la parella situada a la seva esquerra i tornant al lloc inicial; aquesta figura es repeteix tres cops.

Finalment, hi ha 6 tirades de música, on es fan els canvis de poders: les tres primeres parelles traspassen l'almorratxa i el ciri a les altres tres, acaben tancant la rodona i iniciant després del toc del flabiol el "passeig d'un". Es tornen a repetir les espolssadetes, però amb el llançament de l'ampolla per part dels tres darrers nois, fent tantes tirades de música com els balladors demanen.

En el decurs del ball, les balladores, amb el ciri a la mà esquerra i que comparteixen amb el noi, i l'almorratxa en la seva mà dreta, van buidant la colònia sobre els mocadors que els més menuts els acosten. Després de que les ampolles han estat llançades per sobre de l'ajuntament, es balla la sardana o pavana, la darrera part de la Dansa de Castellterçol, com a cloenda. El llançament de les ampolles es realitza només el dilluns de Festa Major, mentre que és el diumenge quan la Dansa assumeix el paper més important de la ballada.

El Ball del Ciri té la cobla com a acompanyament musical.

En quant al vestuari actual, està inspirat en la moda de finals del segle XIX i inicis del XX. Els nois porten pantalons de pinça, camisa blanca amb corbatí, americana llarga a joc amb els pantalons i faixí, capa i barret de copa.

Les noies porten enagos i faldilla llarga de color clar, amb un cos amb volant de tres quarts, faixa, mantellina blanca, pomet de flors al pit o cintura, sabata de taló clara i mitges.

Observacions:

Informacions facilitades per Montserrat Malats Riera. Fotografies extretes del web

www.dansadecastelltercol.cat

A l'Inventari de Danses Vives de Catalunya consta amb el codi IPCIDV-4-0440 i a l'Inventari de Patrimoni Etnològic de Catalunya, amb el codi IPEC 902519.

El Consell Municipal de la Dansa i el Ball del Ciri és l'organisme que vetlla per preservar, difondre i ensenyar ambdues danses, així com recopilar i custodiar-ne les dades històriques i conservar-ne cada any per la Festa Major la seva execució.

Història

El Ball del Ciri es vincula amb la tradició religiosa del poble i és extremadament simbòlic per la presència de símbols com el ciri (masculí) i l'almorratxa (femení), també lligats a tradicions molt antigues. Existeixen referències documentades de que el Ball del Ciri ja es ballava a diverses poblacions catalanes el darrer terç del segle XVIII.

Tradicionalment, tres de les parelles que participaven al ball havien estat els pabordes que havien cuidat l'altar major de l'església al llarg de l'any i les altres tres ho havien de fer l'any següent, simbolitzant el ball la ritualització d'aquest traspàs. Els tres nois de les parelles sortints llençaven unes almorratxes, actualment ampolles, per sobre l'ajuntament simbolitzant així el final de la seva tasca, que coincidia amb el final de la Festa Major (el llençament d'ampolles es fa el dilluns).

Bibliografia

AMADES, J. (1982) Costumari Català. El curs de l'any, Vol. IV (2^a ed. en facsímil de l'edició 1950-1956).
Barcelona: Salvat Editores - Edicions 62, p. 967-976.

DANSA DE CASTELLTERÇOL: <https://www.dansadecastelltercol.cat>

INVENTARI DE DANSES VIVES DE CATALUNYA: <http://dancesvives.cat/>

INVENTARI DEL PATRIMONI ETNOLÒGIC (IPEC):

https://cultura.gencat.cat/ca/departament/estructura_i_adreces/organism...

